

Pejachevich Károly

Verőczei gróf Pejachevich Károly császári és királyi kamarás, a soproni színháztársaság mecénása, az első soproni kaszinó építtetője az itáliai Mantovában született 1745. november 2-án.

Apja, József ebben a városban teljesített katonai szolgálatot. Anyja Elisabeth von Peterson volt. Károly Bécsben a Therisianumban tanult, a katonaiskolát 1772-ben fejezte be. Feleségül vette a spanyol Barbara Sanchezet, aki hat gyermekkel ajándékozta meg, sajnos 1782-ben elhunyt. Károly két évvel később érkezett Sopronba és házat vásárolt a Petőfi téren. A gróf népszerűségét mecénás tevékenységének köszönhetette. Miután az 1769-ben megépült soproni színházban visszaesett a látogatottság, a város saját kezelésébe vette a teátrumot. Így sem következett be változás, és a társulat csőd közelbe jutott. Pejachevich Károly 1788-ban átvette a színház bérleti jogát és vállalta az épület renoválását, a világítás költségeit és a zenészek fizetésének a felét is. Bálteremről is gondoskodott, külön épületet emeltetett, földszintjén kávéházzal. Ez volt az első kaszinó, ami a család palotájával szemben, a várak feltöltésével, a mai iskola helyén állt. Az akkor kétemeletes épületet Ringer József kismartoni építész tervezte.

Sorra érkeztek a jobbnál jobb színházcsaládok a városba, sűrűn követték egymást a hangversenyek, a báli rendezvények. A gróf kibérelte a Templom utca 26. szám alatti kőszínházat, amelyet átépített és kibővített. Az első magyar nyelvű színművet 1792. április 20-án adták elő Hunyadi László címmel, szerzője Kis János, Kazinczy Ferenc barátja volt. A Pejachevich-féle 26 éves bérlet során a soproni színház kedvező helyzetbe került, rendszerint volt téli színházcsaládja, amely nem szorult a közönség kegyadományaira. A gróf több beadványában is kimutatta, hogy a színház és színészet fenntartása tetemes anyagi áldozatába került. Páholyát maga fizette, mint a színház közönsége, mikor valamelyik családtagja neve napját ülte, 50 ft-ot ajándékozott a direktornak és minden jutalomjáték esetében a színészeket és színésznőket külön ajándékokban részesítette. A színház és bálterem fenntartása saját bevallása szerint, saját hozzájárulása nélkül nem működhetett volna. A színház előadásai színvonalasak voltak, versenyeztek a bécsi kínálattal. A Pejachevich család jó kapcsolatokat ápolt a Stornókkal is. A Petőfi téren álló Pejachevich palotával határos házat (Hátulsó utca 9.) idősebb Storno Ferenc vásárolta meg, ettől kezdve alakult ki baráti kapcsolat a két család között. Idősebb Storno Ferenc dolgozott a a soproni Fővényverem utcai palota (ma: Handler

Szakiskola) belső átalakításánál is. Pejacsevichné Döry Mária 1863-ban rendelte meg a család sírboltját a soproni Szent Mihály temetőben.

A gróf rezidenciája 1808 júliusában leégett a hetekig tartó esőtlen kánikulában, amikor tüzesetek sora nehezítette a mindennapokat. A csapást a gróf lelkiileg soha nem heverte ki, még a pince is hamuvá égett. Az újraépített, kora klasszicista homlokzatú Pejachevich-palotát aztán a család egészen a XIX. század végéig birtokolta.

Károly két házasságából 15 gyerek született, leszármazottai élénk társadalmi életet éltek és teremtettek a városban.

1815. április 1-jén hunyt el Sopronban. A gróf végrendeletét Hárs József helytörténész találta meg a Soproni Levéltárban. Többek között a következők olvashatók benne: „mivel életemben mindig gondosan kerültem azt, ami valakinek is alkalmatlanságot okozott volna, úgy halálom után sem akarok kellemetlenséget. Tehát kifejezetten ellenzek minden lármás kiharangozást, csak a Szent Mihály-templom nagy harangját húzzák meg annak megszokott idejében.”

A Petőfi teret és a Hátulsó utcát összekötő keskeny kis átjáró 1869-től 1947-ig viselte a gróf nevét, aztán Iskola-köz lett belőle. Az utca 2004-től visszakapta régi nevét és ekkor a Pejachevich-ház falán kétnyelvű emléktáblát avattak.

Irodalom:

Molnár László: Két nemzet - egy család: A Pejachevichek és Sopron városa=Pejachevichi i grad Sopron: SMJV Önkormányzata, 2004.

Hárs József: A gróf és a szegények: Verőcei gróf Pejacsevich Károly (1745-1815) végrendelete Sopron: Szerzői Kiadás, 2006.

Internet:

Hárs József: A gróf és a szegények: Verőcei gróf Pejacsevich Károly (1745-1815) végrendelete elérhető: <https://sopronanno.hu/sites/default/files/dokutar/a-graf-es-a-szegenyek.verocei-graf-pejacsevich-karoly-1745-1815-vegrendelete.sopronanno-dokutar.pdf>

letöltés: 2020. március 25.

<https://sopronanno.hu/bejegyzes/verocei-graf-pejacsevich-karoly-1745-1815>

<https://sopronanno.hu/sites/default/files/dokutar/a-graf-es-a-szegenyek.verocei-graf-pejacsevich-karoly-1745-1815-vegrendelete.sopronanno-dokutar.pdf>

<http://mindenamisopron.hu/a-pejacsevich-orokseg-sopronban/>

Kugler Alajos: a soproni színészet története elérhetősége: <http://real-eod.mtak.hu/5790/1/000911076.pdf> letöltés: 2020. március 25.

Két nemzet-egy család - II. Soproni Horvát Napok elérhetősége: <http://cyberpress.sopron.hu/article.php?id=9691> letöltés: 2020. március 25.